

Størrelser. Afsnittet indeholder adskilligt af Interesse, men er som Helhed en ret ensidig Hævdelse af, at dette Erstatningsbyggeri ikke betyder noget. Almindelige Huse bygges og navnlig byggedes sikkert ofte mindre solidt end af Forf. forudsat, og Ræsonnementerne om, at Ildebrand gør det af med mange, inden de har naaet Nedrivningsalderen, synes ret misvisende.

Hr. Schous Bog har saaledes sine Mangler, men man maa alligevel være ham taknemmelig for den. Hr. Schou har noget af den sande Videnskabsmands Kærlighed til Raastoffet, uden hvilken Videnskaben vilde blive en Marsch paa Stedet. Man maa ønske, at ogsaa andre Mænd med Kendskab til specielle praktiske Emner, f. Eks. Jernindustrien eller Kreaturhandelen, og med teoretisk Fordannelse vil give sig i Lag med saadanne Undersøgelser, thi — som en dansk Rigsdagsmand skal have sagt: Hvad er al Videnskab andet end sund Fornuft i Sammenhæng? Og hermed være denne Bog da anbefalet til Læsere af dansk økonomisk Litteratur.

Jens Warming.

JENS WARMING. Haandbog i Danmarks Statistik.
København 1913. G. E. C. Gads Forlag. (654 S. — Kr. 10.50).

I Løbet af det 19de Aarhundrede udkom der 3 store Haandbøger i Danmarks Statistik: Thaarups i 1812—19 (6 Bind), Bergsøes i 1844—53 (4 Bind) og Falbe-Hansens og Scharlings i 1878—87 (5 Bind) med et Supplementsbind i 1891. Ved Siden af disse tre monumentale Værker og for en væsentlig Del byggende paa dem er der fra Tid til anden udgivet en Række mindre omfangsrige Fremstillinger, delvis med Lærebogs-Karakter: Thaa-

Størrelser. Afsnittet indeholder adskilligt af Interesse, men er som Helhed en ret ensidig Hævdelse af, at dette Erstatningsbyggeri ikke betyder noget. Almindelige Huse bygges og navnlig byggedes sikkert ofte mindre solidt end af Forf. forudsat, og Ræsonnementerne om, at Ildebrand gør det af med mange, inden de har naaet Nedrivningsalderen, synes ret misvisende.

Hr. Schous Bog har saaledes sine Mangler, men man maa alligevel være ham taknemmelig for den. Hr. Schou har noget af den sande Videnskabsmands Kærlighed til Raastoffet, uden hvilken Videnskaben vilde blive en Marsch paa Stedet. Man maa ønske, at ogsaa andre Mænd med Kendskab til specielle praktiske Emner, f. Eks. Jernindustrien eller Kreaturhandelen, og med teoretisk Fordannelse vil give sig i Lag med saadanne Undersøgelser, thi — som en dansk Rigsdagsmand skal have sagt: Hvad er al Videnskab andet end sund Fornuft i Sammenhæng? Og hermed være denne Bog da anbefalet til Læsere af dansk økonomisk Litteratur.

Jens Warming.

JENS WARMING. Haandbog i Danmarks Statistik.
København 1913. G. E. C. Gads Forlag. (654 S. — Kr. 10.50).

I Løbet af det 19de Aarhundrede udkom der 3 store Haandbøger i Danmarks Statistik: Thaarups i 1812—19 (6 Bind), Bergsøes i 1844—53 (4 Bind) og Falbe-Hansens og Scharlings i 1878—87 (5 Bind) med et Supplementsbind i 1891. Ved Siden af disse tre monumentale Værker og for en væsentlig Del byggende paa dem er der fra Tid til anden udgivet en Række mindre omfangsrige Fremstillinger, delvis med Lærebogs-Karakter: Thaa-

rups »Statistisk Udsigt« 1825, Gads »Udtog af Danmarks Statistik« 1867 og 1874, Koefoeds og Westergaards »Grundrids« 1898, Gustav Bangs »Det danske Samfund i Skildringer og Tal« 1904, osv. Ja vilde man være fuldstændig, maatte der medtages adskillige andre større og mindre Arbejder som f. Eks. det af Carlsen, Olrik og Starcke i Aaret 1900 udgivne Sekularskrift »Danmarks Kultur« og Indledningen til 3die Udgave af Traps »Kongeriget Danmark« (1906).

Det nye Led, som Kontorchef Warming har føjet til den lange Række, maa hilses med Glæde. For det første af den simple Grund, at man ikke for ofte kan faa en ny statistisk Haandbog: Tallene forældes jo hurtigt, og stadig udvides de Omraader af Samfundslivet, som Statistikken faar Greb i. Men ved Siden heraf er der en særlig Grund til at være Hr. Warming taknemmelig for hans Bog: paa mangfoldige Punkter har han sat sin Spade i Jorden, hvor ingen har gravet før ham. Forfatteren har ikke nøjedes med at give et sammentrængt Referat af den officielle Statistiks Publikationer og af andet forholdsvis let tilgængeligt Materiale. Han har søgt en stor Del af sit Stof i de mest afsides Kroge, i Regnskaber, periodiske Beretninger og Lejligheds-Oversigter fra offentlige og private Institutioner, Foreninger og Korporationer; han har samlet sammen og systematiseret det mest værdifulde af hvad der af talmæssige Oplysninger findes spredt rundt om i Monografier og Tidsskrifter, i Kommissionsbetænkninger og Lov-Motiver. Og selv i de Tilfælde, hvor Eftersøgningen ikke har tilført Bogen nogen positiv Oplysning, har den dog sat sig Spor i en for Læseren nyttig Notits, en kortfattet Kildehenvisning til Brug for den, der vil fordybe sig i et specielt Emne.

Der er anvendt stor Flid og megen Omhu paa dette Arbejde, og Resultatet er blevet en særdeles nyttig Haandbog. Der vil naturligvis altid kunne rejses Indvendinger mod den Maade, hvorpaa Stoffet i en saadan Bog er begrænset, og mod den større eller mindre Udførlighed,

hvormed de forskellige Emner er behandlede. Saaledes forekommer det Anmelderen, at Afsnittet om Landets administrative Inddeling langt fra har faaet, hvad der rettelig tilkommer det, — saa meget mindre som Forf. ikke indfrier et i Afsnittets Slutning fremsat Løfte om andetsteds at komme tilbage til en Række af de mere specielle Inddelinger (Retskredse, Lægedistrikter, Provstier osv.). Paa andre Punkter synes Fremstillingen at være noget vidtløftigere end nødvendigt; saaledes er der aabenbart et Misforhold mellem den Plads, der er indrømmet Referaterne af Næringsloven af 1857 og af Beværterloven af 1912.

Alt saadant er jo imidlertid uvæsentligt. Hovedsagen er, at det er rigtigt, hvad der meddeles. I saa Henseende er der imidlertid næppe Plads for Kritik; man læser Bogen med en behagelig Tryghedsfornemmelse, ikke alene overfor Tallene og andre positive Oplysninger, men ogsaa overfor de Ræsonnementer og forklarende Bemærkninger, som Forfatteren giver til af sit eget.

Derimod kan det ikke siges, at man læser Bogen med Lethed. Dertil er dens Tekst for overlæsset med Tal; der er lagt for megen Vægt paa at faa alting med, men gjort for lidt for at skabe Overblik og fremhæve det væsentlige. Selv i en Haandbog maa man — og bør man — indenfor rimelige Grænser, gøre Brug af runde Tal; det letter Tilegnelsen, og det er en Overtro, at afrundede Tal nødvendigvis maa være mindre nøjagtige end de »nøjagtige«. I denne Forbindelse kan Anmelderen ikke tilbageholde en Henstilling til Forf. om i en eventuel ny Udgave at arrangere de tabellariske Oversigter saaledes, at de i noget højere Grad rives ud af Sammenhængen med Teksten; en Tabel bør som Regel have baade Hoved og Forspalte, og Angivelsen af, hvilke Enheder Tallene refererer sig til, skal det ikke være nødvendigt at søge udenfor selve Tabellens Ramme.

Forfatteren skal roses for sin korte og knappe Sprogform, selv om Udtrykkets Korthed undertiden er vundet

paa Bekostning af det absolut nøjagtige (Sogn for Sognekommune) eller det sprogligt korrekte (»de smaa Ejendomme har forholdsvis flest Roer«, læs: de største Roearaler).

Kontorchef Warming kalder sin Bog for en Haandbog, men han angiver i Forordet, at den nærmest er bestemt til Lærebog for de statsvidenskabelige Studerende. Bogens principale Formaal giver sig da ogsaa nu og da tilkende i en vis docerende Behandling af Emnet, men hele den Maade, hvorpaa Arbejdet er anlagt, Emnevalget og Stoffets Beskæring (og Mangel paa Tilskæring) gør Bogen til det, som den kalder sig: en Haandbog. Dette er naturligt; man kan ikke med Held til begge Sider samtidig forfølge to saa forskellige Formaal, som her er Tale om. Men efter at de statsvidenskabelige Studerende nu i to Generationer for en væsentlig Del har maattet lære Danmarks Statistik efter Haandbog, kunde man unde Universitetet endelig en Gang at faa en efter pædagogiske Synspunkter skreven Lærebog i dette vigtige Fag. Der kunde paa Grundlag af Warmings Bog og, for de historiske Afsnits Vedkommende, med Benyttelse af Falbe Hansens og Scharlings store Værk skrives en virkelig Lærebog til Brug ved Universitets-Undervisningen. Kontorchef Warming synes imidlertid at mene, at en saadan Lærebog er overflødig; han siger i Forordet, at »da det netop ofte kræves af de statsvidenskabelige Kandidater, at de skal kunne belyse et eller andet opdukkende Emne ad statistisk Vej, bør de alligevel have et vist Kendskab til det hele. De bør vide, at man kan vide noget om det Emne; og derfor maa det alt sammen have passeret deres Hjerne, saa at de i rette Øjeblik kan komme i Tanker om det«. Anmelderen stiller sig meget tvivlende overfor Rigtigheden af denne Betragtning. Man vil dog ikke finde det praktisk at lade Studenter lære Jurisprudens efter et Lov-Leksikon eller Historie efter et annalistisk Værk. Hvor en Lærebog mangler, kan Haandbøger naturligvis bruges i Stedet, men det er næppe god Øko-

nomi, det volder utvivlsomt Kraftspild, baade for Elev og Lærer.

-- Imidlertid, hvis en Snedker sætter sig for at lave et Bord, kan man ikke bebrejde ham, at Resultatet ikke bliver et Skab. Saaledes rammer da de sidst anførte Lejlighedsbemærkninger ikke Hr. Warmings Haandbog som saadan. Det store Arbejde, der er nedlagt deri, fortjener i høj Grad Anerkendelse, og man kan ikke noksom ønske Bogen mange Læsere. Hvor den baner sig Vej, vil den sprede megen nyttig Viden.

Adolph Jensen.

Dr. L. V. BIRCK: **Ejendomsskatter og Ejendomspriser.**
Kbh. 1912. G. E. C. Gad. (242 S.).

Professor Birck har gjort den fattige danske finansvidenskabelige Litteratur en interessant Monografi rigere. Egentlig kunde man vente, at en Videnskabsmand som Dr. Birck, for hvem Deduktionen stadig synes den lige Vej til Sandhedens Erkendelse, ikke vilde vælge Monografien, men Systemværket til sin litterære Udtryksform. Den videnskabelige Monografi er jo vel nok at anse som den induktive Retnings Yndlingsform. Men man maa indrømme Dr. Birck, at han forstaar at lade det almene træde frem gennem det specielle, saaledes at man trods Emnevalgets Specialisering dog altid føres ind til Økonomiens Grundtanker. En nogenlunde flittig Læser af Dr. Bircks Produktion vil ikke kunne lade være at lægge Mærke til, i hvilken Grad Værdilæren er gaaet ham i Blodet; det er — og da navnlig i denne hans sidste Bog —, som om man atter og atter læste Kapitler af hans Værdilære, blot anvendt paa nye Temaer. Denne Metode-Fasthed er Dr. Bircks Styrke; den bærer ham selv ud over mangt og meget, hvor han ellers vilde faa Vanskeligheder, bl. a. paa Grund af forholdsvis svagt